

นิติเวชสาร

แพทย์เป็นผู้ช่วยในการชันสูตรพลิกศพ

วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์ พ.บ., น.ม., ว.ว.นิติเวชศาสตร์*

การที่ฝ่ายแพทย์ต้องมีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่ในกรณีที่มีการตายผิดปกติเกิดขึ้นนั้นฝ่ายแพทย์เข้าร่วมในฐานะใด กล่าวคือฝ่ายแพทย์อยู่ในฐานะเจ้าพนักงานหรือเป็นเพียงผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการร่วมการชันสูตรพลิกศพเท่านั้น ซึ่งแม้ว่าเรื่องดังกล่าวผู้เขียนจะได้เคยเขียนไปบ้างแล้วก็ยังคงไม่หมดประเด็นที่จะต้องพิจารณาเพื่อให้เกิดความกระจ่างขึ้นอีก จึงใคร่ขอเขียนเพิ่มเติมในบทความนี้.

ระบบชันสูตรพลิกศพ

ความหมายของระบบชันสูตรพลิกศพอย่างง่ายก็คือ ผู้ที่มีอำนาจในการจัดการเมื่อมีการตายเกิดขึ้นโดยการตายดังกล่าวจะมีบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่ามีกรณีใดบ้าง ซึ่งเทียบได้กับการตายผิดปกติในกฎหมายของไทยนั่นเอง. นอกจากนี้ผู้มีอำนาจจัดการยังมีอำนาจหน้าที่รวมถึงการสั่งให้มีการผ่าศพหรือส่งศพหรือบางส่วนของศพเพื่อการตรวจหรือสืบค้นหาสาเหตุของการตายได้ด้วย. ในโลกเรามีระบบการชันสูตรพลิกศพหลายระบบ แต่ที่พบได้บ่อย เช่น¹

1. ระบบโคโรเนอร์ (Coroner System)
2. ระบบแพทย์สอบสวน (Medical Examiner System)
3. ระบบโปรคิวเลเตอร์ฟิสคัล (Procurator Fiscal System)

4. ระบบตำรวจ (Police System)

5. ระบบศาล (Court System)

6. ระบบผสม (Mixed System)

และที่นิยมใช้กันอย่างมากมีอยู่ 2 ระบบดังนี้คือ

ระบบ Medical Examiner และ ระบบ Coroner.

ระบบโคโรเนอร์ (Coroner) นั้นใช้ในประเทศอังกฤษอาจและเนื่องจากประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีอาณานิคมอยู่ทั่วโลกในสมัยหนึ่ง จึงทำให้อาณานิคมเหล่านั้นใช้ระบบดังกล่าวตาม แม้ว่าต่อมาจะมีการพัฒนาเป็นประเทศในเครือจักรภพอังกฤษแล้วก็ตาม นอกจากนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นก็ยังคงใช้อยู่ในบางรัฐ².

ส่วนระบบแพทย์สอบสวน³ (Medical Examiner) นั้นมีการพัฒนาขึ้นมาในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยที่ถือในเรื่องวิชาการเป็นหลัก และได้ให้แพทย์สอบสวนซึ่งมักเป็นแพทย์และเป็นผู้มีความรู้ดีทั้งด้านการแพทย์เป็นผู้มีอำนาจจัดการในเรื่องการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการหาความจริงในการตายว่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับการถูกฆ่าตายหรือประการอื่นหรือไม่ นั่นคือเป็นผู้ที่หาความจริงว่าเป็นการตายตามธรรมชาติหรือว่าตายผิดปกติของตนเอง.

การถ่วงดุลในการชันสูตรพลิกศพ

สำหรับในประเทศไทยนั้นใช้ “ระบบตำรวจ” (Police System) ในการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ใน พ.ศ.2478 เป็นต้นมา

*ภาควิชานิติเวชศาสตร์, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร 10700.

จนถึงปัจจุบันนี้และเห็นได้ชัดว่าระบบตำรวจของไทยที่ใช้ในการชันสูตรพลิกศพนั้นเป็นระบบตำรวจโดยแท้ (Absolute Police System) เพราะแทบจะไม่มีการถ่วงดุลโดยเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรฝ่ายอื่นในขั้นตอนการสอบสวนเลยไม่ว่าจะเป็นชั้น

1. แพทย์

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150⁴ ดูเหมือนว่าต้องการจะให้แพทย์เข้ามีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนเพราะต้องการจะให้แพทย์เข้าถ่วงดุลกับพนักงานสอบสวนในการชันสูตรพลิกศพ, การคิดเช่นนี้ถูกต้องแล้วหรือ. เพราะการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายดังกล่าวนั้น แพทย์มีส่วนในการถ่วงดุลได้จริงหรือว่าแพทย์เป็นเพียงผู้ช่วยพนักงานสอบสวน (เป็นลูกมือ) ในการชันสูตรพลิกศพเท่านั้นคือเหมือนกับว่าแพทย์เป็น “ผู้ช่วยเหลือ” พนักงานสอบสวนในฐานะที่เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านการแพทย์ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้ดังกล่าวในการชันสูตรพลิกศพ

ถ้าจะพิจารณาถึงเรื่องการที่แพทย์เข้ามีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพอย่างแท้จริงแล้วจะเห็นได้ชัดว่าแพทย์เป็นเพียง “ผู้ช่วยเหลือ”⁵ หรือ “ลูกมือ” พนักงานสอบสวนเท่านั้น คงไม่มีสิทธิที่จะคาดหวังว่าเป็นผู้ถ่วงดุลพนักงานสอบสวนได้เลยดังจะกล่าวต่อไป

2. พนักงานอัยการ

พนักงานอัยการไม่มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพกับศพจริง ๆ แม้แต่น้อย ในการตายผิดธรรมชาติโดยทั่วไป, แต่จะมีส่วนร่วมก็เฉพาะการไต่สวนการชันสูตรพลิกศพในกรณีการตายผิดธรรมชาติที่กระทำโดยเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่หรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ ซึ่งเดิมเรียกว่า “วิสามัญฆาตกรรม” เท่านั้น ซึ่งก็เกี่ยวข้องเฉพาะในส่วนของการสำนวนรายงานเท่านั้น ไม่ได้เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพด้วย. การจะให้ความยุติธรรมย่อมต้องถูกจำกัดโดยตัวอักษรที่อยู่ในรายงาน ซึ่งรายงานอาจมีบางส่วนหรือทั้งหมดที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้, พนักงานอัยการจึงมิได้มีส่วนถ่วงดุลในการชันสูตรพลิกศพอย่างแท้จริง

3. ศาล

ศาลที่ปรากฏในส่วนนี้หมายถึงศาลที่ทำหน้าที่ในการถ่วงดุลการชันสูตรพลิกศพในส่วนของการ “การสอบสวน” ไม่ใช่ในขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ซึ่งเป็นคนละส่วนกันทั้งนี้ความสำคัญในส่วนนี้มีอยู่อย่างมาก เพราะการชันสูตรพลิกศพเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนการที่ทำการสืบสวนสอบสวนจึงมีความสำคัญมาก, การทำสำนวนการสอบสวนดีหรือไม่ดีหรือการทำให้สำนวนโดยไม่มียุติธรรมหรือมีความโน้มเอียงไปทางหนึ่งทางใดโดยไม่มีการตรวจสอบ ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรมได้และเมื่อสำนวนถึงในชั้นกระบวนการพิจารณา ย่อมทำให้การพิจารณาย่อมถูกจำกัดและไม่สามารถให้ความยุติธรรมได้อย่างเต็มที่. สำหรับศาลที่เคยเข้าร่วมในส่วนนี้ (การชันสูตรพลิกศพโดยตรง) นั้นมีอยู่เฉพาะในการตายผิดธรรมชาติในส่วนของการตายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ และการตายในระหว่างอยู่ในการควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่เท่านั้น, แต่ในขณะนี้ศาลก็มีได้มีส่วนโดยตรงแล้ว แม้ว่าจะมีส่วนในการไต่สวนการชันสูตรพลิกศพก็ตามแต่ก็เป็นการมีส่วนร่วมในฐานะที่พิจารณารายงานเท่านั้น ไม่ได้เห็นศพหรือร่วมในการชันสูตรพลิกศพกับศพจริง ๆ ดังนั้นยิ่งถ้าเป็นการตายผิดธรรมชาติประเภทที่มีใช้ทั้ง 2 ประการดังกล่าวแล้ว ศาลย่อมไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนการสอบสวนเลย ศาลจึงไม่มีส่วนถ่วงดุลในการชันสูตรพลิกศพอย่างแท้จริงเช่นเดียวกัน.

ความคิดให้แพทย์เป็นผู้ถ่วงดุล

เป็นความคิดที่เป็นแต่เพียงความหวังเท่านั้น, มีแพทย์และนักกฎหมายจำนวนไม่น้อยที่พอมีความรู้เกี่ยวกับระบบชันสูตรพลิกศพ และมีมุมมองว่าแพทย์น่าจะเป็นผู้ที่ถ่วงดุลในเรื่องการชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการชันสูตรพลิกศพได้โดยเห็นตัวอย่างการดำเนินการของแพทย์ที่มีประสิทธิภาพในระบบแพทย์สอบสวน

(Medical Examiner) ที่ปรากฏในภาพยนตร์ต่าง ๆ มากมายหรือจากการศึกษามาจากประเทศนั้นๆ, แต่แพทย์เหล่านั้นก็หาได้พิจารณาถึงระบบการชันสูตรพลิกศพของไทยว่า เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการดังกล่าวหรือไม่. โดยมีไข้แพทย์เท่านั้นที่มีความคิดเช่นนั้น แม้แต่นักกฎหมายจำนวนไม่น้อยยังมีแนวคิดเช่นที่ว่ามา โดยคิดว่าตัวเองเป็นนักกฎหมายการตีความหรือใช้กฎหมายย่อมสามารถที่จะให้เป็นแนวทางดังกล่าวนี้ได้ เช่น การที่พยายามคิดและตีความว่า “ฝ่ายแพทย์” ที่มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพในการตายผิดธรรมชาติตามมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁴ นั้น เป็น “เจ้าพนักงาน” ทั้งหมด ทั้งนี้อาจพิจารณาได้จาก สาธารณสุขจังหวัด, แพทย์ประจำสถานีอนามัย, เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่ และแพทย์ประจำตำบลล้วนแต่เป็นบุคลากรในส่วนของภาคราชการทั้งสิ้น, จึงเห็นอย่างไม่มีข้อสงสัยว่า “แพทย์ประจำโรงพยาบาล” ต้องเป็นเจ้าพนักงานด้วยหมายความว่าแพทย์ที่จะทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนได้นั้นจะต้องเป็นแพทย์ของส่วนราชการเท่านั้น ซึ่งความคิดดังกล่าวถูกต้องจริงหรือ, เพราะถ้าไม่ถูกต้องแนวคิดที่จะให้แพทย์เป็นผู้ถ่วงดุลในเรื่องการชันสูตรพลิกศพก็หมดสิ้นไปอย่างสิ้นเชิงด้วยเช่นกัน.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้เขียนเคยได้วิเคราะห์ปัญหาเรื่องแพทย์เอกชนกับการชันสูตรพลิกศพไว้แล้ว โดยได้เสนอความเห็นของทั้งนักกฎหมายและแพทย์ไว้หลายท่านและหลายด้าน^{6,7,8,9} ซึ่งคงมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการที่แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนสามารถทำการชันสูตรพลิกศพ ร่วมกับพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพพบได้ ซึ่งจะไม่ขอกล่าวถึง ณ ที่นี้ แต่จากการวิเคราะห์ของผู้เขียนเองเห็นอย่างชัดเจนว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนสามารถร่วมทำการชันสูตรพลิกศพได้ ทั้งจะได้วิเคราะห์เพิ่มเติมให้เห็นชัดยิ่งขึ้นในบทความนี้.

เมื่อพิจารณานักบุคคลที่เข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพในมาตรา 150 ถึง 156⁴

1. คำที่ใช้เรียกผู้เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพมีอยู่ 2 คำคือ คำว่า “เจ้าพนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพ” ปรากฏในมาตรา 151 และ มาตรา 152(3), และคำว่า “ผู้ชันสูตรพลิกศพ” ปรากฏในมาตรา 154, การที่กฎหมายในหมวดนี้ใช้คำ 2 คำต่างกันย่อมต้องการให้ความหมายต่างกันอย่างแน่นอน

2. ในมาตรา 151⁴ ที่บัญญัติไว้ดังนี้ “ในเมื่อมีการจำเป็นเพื่อพบเหตุของการตาย เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ มีอำนาจสั่งให้ผ่าศพแล้วแยกธาตุส่วนใด หรือจำให้ส่งทั้งศพหรือบางส่วนไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลก็ได้”

“สั่ง” ในที่นี้หมายถึง สั่งใคร ซึ่งมีนักกฎหมายรวมทั้งแพทย์หลายท่านยังเกิดความสงสัยอยู่, ไม่ว่าจะเป็นการบรรยายหรือการสัมภาษณ์, แท้ที่จริงแล้ว “สั่ง” ในที่นี้ก็คือสั่งฝ่ายแพทย์ที่มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพนั่นเอง

เช่นเดียวกับในมาตรา 152(3)⁴ เป็นการดำเนินการของแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาล ซึ่งเมื่อทำเสร็จแล้วก็ต้องส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ ในที่นี้คือพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่พบศพนั่นเอง ไม่ใช่ส่งมาให้กับฝ่ายแพทย์ผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพ

3. ในมาตรา 154⁴ ที่มีบัญญัติว่า “ให้ ผู้ชันสูตรพลิกศพ ทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวว่าใครหรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิดเท่าที่จะทราบได้”

เห็นได้ชัดว่า “ผู้ชันสูตรพลิกศพ” ในที่นี้จะต้องหมายถึง พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่และฝ่ายแพทย์ที่ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพ คือ หมายถึงทั้ง 2 ฝ่ายรวมกันเป็นองค์ประกอบของการชันสูตรพลิกศพ, ซึ่งต่างจากเจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพจะหมายถึงเพียงพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่ฝ่ายเดียวเท่านั้น

การที่ต้องให้ผู้ชันสูตรพลิกศพ (2 ฝ่าย) ร่วมกันทำความเห็นตามมาตรา 154 นี้ก็เพราะรายงานดังกล่าวเป็นเอกสารที่สำคัญมากจึงไม่อาจที่จะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียวกระทำได้

โดยสรุปก็คือ

“ผู้ชันสูตรพลิกศพ” ย่อมหมายความถึง ผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายพนักงานสอบสวนและฝ่ายแพทย์

“เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ” จะหมายถึง พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่หรือที่พบศพนั่นเอง

4. การชันสูตรพลิกศพเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนอย่างชัดเจน

ทั้งนี้เนื่องจาก

ก. เรื่องการชันสูตรพลิกศพอยู่ในหมวดเรื่องการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติไว้ในภาคที่ 2 มาตรา 120 ถึง 156⁴

ข. มาตรา 155⁴ ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยการสอบสวนมาใช้แก่การชันสูตรพลิกศพโดยอนุโลม

ฝ่ายแพทย์เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ

เมื่อพิจารณาถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในหมวดที่ 2 การชันสูตรพลิกศพตั้งแต่มาตรา 148 ถึง มาตรา 156 แล้ว จะเห็นได้ว่าผู้ที่ร่างกฎหมายในส่วนนี้มีความปรารถนาปรารถนาอย่างมาก เพราะเพียง 9 มาตราดังกล่าวนั้น บัญญัติให้สอดคล้องกันในเรื่องระบบตำรวจซึ่งมีเจตนาให้เป็นระบบชันสูตรพลิกศพของไทยได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์, ผู้ที่อ่านกฎหมายในหมวดนี้อย่างไม่ใคร่ตรองให้คิด จะเห็นว่ามีข้อบกพร่องมากมาย โดยเฉพาะในส่วนของผู้ที่มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพที่จะเป็นแพทย์ในส่วนใดได้บ้าง, แม้แต่นักกฎหมายหรือผู้ที่ศึกษากฎหมายจำนวนไม่น้อยก็ยังไม่เข้าใจและคิดว่าเป็นปัญหาเช่นนั้น, ทั้งนี้เมื่อศึกษากฎหมายในหมวดที่ 2 นี้แล้วจะเห็นว่ามาตราที่สำคัญที่สุดอยู่ที่ มาตรา 150 ซึ่งที่จริงแล้วต้องดูทั้ง 9 มาตราพร้อมกัน

ผู้เขียน ในฐานะที่เคยศึกษาในส่วนนี้และเคยอ่านบทความข้อคิดรวมถึงคำราที่เขียนโดยทั้งนักกฎหมายและแพทย์ในเรื่องการชันสูตรพลิกศพซึ่งถือว่าเป็นส่วน

หนึ่งของงานทางนิติศาสตร์และนิติเวชศาสตร์นั้น ก็พบว่ายังไม่เข้าใจลึกซึ้งและเข้าใจผิดในเรื่องดังกล่าวเช่นเดียวกัน, อีกทั้งยังเกิดปัญหาสับสนอย่างมาก, ตามมาด้วยเกิดปัญหาที่ต้องการคำตอบอย่างมากโดยเฉพาะในระเบียบของกรมตำรวจว่าด้วยอำนาจหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ, และยิ่งเห็นได้ชัดต่อไปก็คือแม้แต่ในส่วนของการตำรวจเองก็ยังไม่เข้าใจในงานในส่วนนี้ซึ่งเห็นได้ชัดจากหนังสือหาหรือความหมายของถ้อยคำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^{10,11}.

แต่ที่จริงแล้วในหมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องการชันสูตรพลิกศพนั้นบัญญัติสนับสนุนระบบตำรวจอย่างชัดเจนและในแต่ละมาตรามีความสำคัญ, ยิ่งกว่านั้นการที่จะเข้าใจถึงเรื่องการชันสูตรพลิกศพให้เข้าใจจากกฎหมายในส่วนนี้จะต้อง “อ่านและตีความร่วมกันไปทั้งหมด” เพราะในแต่ละมาตราจะอธิบายซึ่งกันและกัน ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนจะชี้ให้เห็นถึงเฉพาะในเรื่อง “แพทย์” ตามมาตรา 150 ว่าที่จริงแล้วคือใครกันแน่. ปัญหาที่ได้เถียงกันอย่างมากกว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลในวรรคแรกของมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นหมายถึงแพทย์ที่ใดนั้น, จากในมาตรา 151 จะเห็นได้ชัดว่าฝ่ายแพทย์ที่มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพกับฝ่ายพนักงานสอบสวนนั้นมิได้อยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกัน ไม่มีการถ่วงดุลตามที่หลายฝ่ายเคยเข้าใจและต้องการที่จะให้แพทย์เป็นผู้ถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจในการดำเนินการชันสูตรพลิกศพ จึงเห็นได้ว่าระบบการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทยเป็น “ระบบตำรวจ” อย่างชัดแจ้งที่สุด เพราะอำนาจต่างๆ เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพอยู่กับพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่เกือบทั้งหมดคือตำรวจนั่นเอง.

ตามมาตรา 150 จะเห็นได้ว่าการชันสูตรพลิกศพจะสมบูรณ์ได้นั้นจะต้องประกอบด้วย 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายพนักงานสอบสวน และ ฝ่ายแพทย์ โดย

ฝ่ายพนักงานสอบสวน คือ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่คือที่พบศพนั่นเอง

ฝ่ายแพทย์ คือ บุคลากร 5 ตำแหน่ง ซึ่งมีทั้งที่

เป็นแพทย์และมีชื่อเป็นแพทย์ คือ

1. สาธารณสุขจังหวัด
2. แพทย์ประจำสถานีนามัย
3. แพทย์ประจำโรงพยาบาล
4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่
5. แพทย์ประจำตำบล

ดังนั้นที่ได้ก็ตามถ้าใช้คำว่า “ผู้ชั้นสูตรพลิกศพ” จะต้องประกอบไปด้วย 2 ฝ่ายร่วมกันนั่นเอง และ “เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ” จะหมายถึง พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่หรือที่พบศพนั่นเอง ซึ่งในส่วนนี้ถ้ามาพิจารณากลับไปยังมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว จะเห็นได้ว่า คำว่า “เจ้าพนักงาน” คือ “เจ้าพนักงานผู้ชันสูตรพลิกศพ” นั้นหมายถึง พนักงานสอบสวนเท่านั้น ไม่ได้หมายถึงฝ่ายแพทย์แต่ประการใด เมื่อเป็นเช่นนี้ในกรณีที่การชันสูตรพลิกศพมีฝ่ายแพทย์ซึ่งเป็นแพทย์ประจำ โรงพยาบาลร่วมด้วยแล้ว แพทย์นั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเป็นแพทย์ของทางราชการเท่านั้น (ส่วนฝ่ายแพทย์อื่นนั้นเป็น “ตำแหน่ง” งานมากกว่าจึงมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานหรือบุคลากรของทางราชการอยู่แล้ว มีแต่คำว่าแพทย์หมายถึงแพทย์ทั่วไปไม่ใช่ตำแหน่งของทางราชการก็ได้, ตำแหน่งแพทย์ของทางราชการจะใช้ว่า “นายแพทย์”) ทั้งนี้จุดประสงค์ของการชันสูตรพลิกศพที่ต้องการมีฝ่ายแพทย์เข้าร่วมก็คือ ความต้องการผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการแพทย์เข้าร่วมเพื่อให้เกิดความกระจ่างในการชันสูตรพลิกศพนั่นเอง แต่อำนาจในการควบคุมและจัดการคงอยู่ที่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่ ซึ่งเห็นได้ชัดจากมาตรา 151⁴.

เมื่อเป็นเช่นนี้จากสิ่งที่กล่าวมารวมถึงข้อ 1-4 ข้างต้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่า ฝ่ายแพทย์เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนที่เป็นเจ้าพนักงานเท่านั้น แพทย์จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเจ้าพนักงานไปด้วยนั้นย่อมหมายความว่าแพทย์ของ โรงพยาบาลเอกชนหรือแพทย์ประจำ โรงพยาบาลใดก็เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพได้ ถ้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่ยินยอมและประสงค์ให้ช่วย.

การที่ไม่บัญญัติให้ “แพทย์ประจำโรงพยาบาล” ว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการนั้นจึงถูกต้องแล้ว. การที่ระเบียบของกรมตำรวจว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ พ.ศ.2512¹² และ พ.ศ.2517¹³ ใช้คำว่า “แพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการ” เท่านั้น จึงเป็นการเข้าใจไม่ถูกต้องและน่าเชื่อว่าเมื่อเห็นถึงความไม่ถูกต้องของระเบียบในปี พ.ศ.2512 และ 2517 แล้วต่อมาจึงมีการแก้ไขให้ถูกต้องในปี พ.ศ.2527¹⁴ โดยได้ตัดเอาข้อความว่า “ของทางราชการออก” จึงเหลือแต่เพียง “แพทย์ประจำโรงพยาบาล” เท่านั้นซึ่งก็สอดคล้องกับตัวประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 นั้นเอง และเมื่อแก้ไขระเบียบในปี พ.ศ.2528 ก็ยังคงไว้เช่นเดิม¹⁵.

ถ้ากฎหมายประสงค์จะให้เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการเป็นผู้กระทำแล้ว กฎหมายจะต้องบัญญัติไว้อย่างชัดเจน เช่น ในมาตรา 151 ที่บัญญัติไว้ว่า “....ไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลก็ได้....” ซึ่งเห็นได้ชัดว่าจะต้องใช้แพทย์ของรัฐบาลก็คือแพทย์ของทางราชการ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Government Medical Officer นั้นเอง.

ปัญหาที่เกิดขึ้นบางท่านก็คือ ถ้ามาตรา 150 ต้องการให้ตำแหน่งแพทย์ไม่จำเป็นต้องเป็นแพทย์ของทางราชการก็ได้ ทำไมไม่บัญญัติว่า “แพทย์” ลอยๆ แทนที่จะเป็น “แพทย์ประจำโรงพยาบาล” คำตอบที่น่าจะเป็นที่สุดก็คือแม้ว่าฝ่ายแพทย์จะเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนเท่านั้นก็ตามแต่การให้แพทย์ประจำโรงพยาบาล ย่อมหนักแน่นกว่า เพราะ

1. แพทย์ประจำโรงพยาบาลคือแพทย์ที่ “อยู่ประจำ” ในโรงพยาบาล แม้ว่าจะมีการตายเกิดขึ้นนอกโรงพยาบาลแต่แพทย์นั้นก็อยู่ใกล้เคียงพอที่จะอาศัยให้ช่วยเหลือได้

2. การที่แพทย์อยู่ประจำโรงพยาบาลย่อมไม่เกิดปัญหาในเรื่องการสอบสวนถ้าเผชิญในเวลาต่อมา เพราะสามารถหาและพบตัวได้ง่ายเพราะอยู่ประจำ

3. การที่ใช้แพทย์ประจำโรงพยาบาล ย่อมดีกว่าแพทย์ประจำสถานพยาบาลอื่นๆ ซึ่งสถานพยาบาลบางแห่งอาจเล็กและมีแพทย์จำกัดกว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาล

ย่อมต้องมีแพทย์หลายคนอย่างแน่นอน จึงสามารถพลิกตัวแพทย์ท่านหนึ่งท่านใดช่วยเหลือพนักงานสอบสวนได้

4. การที่ไม่ระบุว่าเป็น “แพทย์” เฉย ๆ ก็เนื่องจากไม่ต้องการให้แพทย์ใดๆ ก็ได้ร่วมทำการชันสูตรพลิกศพ เพราะอาจเกิดปัญหาเมื่อต้องการสอบสวนเพิ่มเติมซึ่งอาจหาตัวได้ยาก, นอกจากนี้ถ้าใช้คำว่าแพทย์เฉยๆ อาจมีปัญหาว่ามีการแอบอ้างว่าเป็นแพทย์ เช่น แพทย์ต่างถิ่นที่เดินทางเข้ามาเฉพาะกิจเฉพาะการใดการหนึ่งเท่านั้นก็เป็นได้

สำหรับรายละเอียดคนนอกเหนือจากที่เขียนไว้ข้างต้นซึ่งสนับสนุนว่าแพทย์เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนเท่านั้นมีปรากฏอยู่ในบทความที่ผู้เขียนได้เขียนไว้แล้ว^{6,7,8}

คำว่า “การชันสูตรพลิกศพ”

เรื่องการชันสูตรพลิกศพมีความละเอียดอ่อนมาก ถ้าอ่านหรือศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายในหมวดที่ 2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ดีแล้วจะเกิดความสับสนได้ เพราะแม้แต่คำว่า ชันสูตรพลิกศพ, ชันสูตร, ตรวจ ฯลฯ ยังเข้าใจได้ยากดังได้กล่าวมาแล้ว. สำหรับความเห็นของผู้เขียนนั้นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาดังมีดังนี้

1. องค์ประกอบของการชันสูตร

จากการศึกษาพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในหมวด 2 มาตรา 148 ถึง 156 นั้น โดยเฉพาะในมาตรา 150 ที่ว่า “ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับสาธารณสุขจังหวัดหรือแพทย์ประจำสถานีอนามัย หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพ โดยเร็ว..... ฯลฯ” จึงเห็นได้ว่าในเรื่องการชันสูตรพลิกศพ จะต้อง กระทำโดยบุคลากร 2 ฝ่ายร่วมกันเท่านั้นถ้ากระทำโดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะไม่ถือว่าเป็นการชันสูตรพลิกศพที่ถูกต้องตามกฎหมาย.

2. การชันสูตรพลิกศพคืออะไร

การชันสูตรพลิกศพก็คือการหรือกระบวนการใน

การกระทำเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการชันสูตรพลิกศพตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 นั่นเอง

ส่วนในมาตรา 152 เป็นเรื่อง “การตรวจ” ไม่ใช่การชันสูตรพลิกศพ, ซึ่งอาจสรุปได้ว่าในเรื่องการชันสูตรพลิกศพ ถ้าใช้คำว่า “ชันสูตร”, “ชันสูตรศพ” หรือ “ชันสูตรพลิกศพ” จะต้องมีความหมายว่า “ดำเนินการร่วมกันของทั้ง 2 ฝ่ายในลักษณะเป็นองค์คณะ (คือ ฝ่ายพนักงานสอบสวนและฝ่ายแพทย์)” เท่านั้น ส่วนถ้าเป็นกรณีที่ทำดำเนินการโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือโดยบุคคลที่ 3 แล้วจะใช้คำนี้ไม่ได้แต่อาจใช้คำว่า “ตรวจ”, “พิสูจน์”, “แยกธาตุ” หรือคำอื่นใดก็ได้.

3. การชันสูตรต้องทำมากน้อยเพียงใด

การชันสูตรพลิกศพจะทำมากน้อยเพียงใดก็ได้แต่จะต้องให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แห่งการชันสูตรพลิกศพ กล่าวคือจะเพียงแต่ดูศพเท่านั้นก็ได้ขึ้นกับดุลพินิจของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่มิได้ขึ้นอยู่กับแพทย์แม้แต่น้อย, ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าฝ่ายแพทย์ที่เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพนั้นเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนเท่านั้น. ดังนั้นการชันสูตรพลิกศพจึงมีใช้แบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ เช่น การดูศพ, การผ่าศพหรือการดำเนินการอื่นใด เพราะ การชันสูตรพลิกศพก็คือการชันสูตรพลิกศพ เป็นคำที่สมบูรณ์ในตัวของตัวเองอยู่แล้ว, ทั้งนี้โดย มองที่องค์ประกอบของบุคคล, มิใช่มองที่การกระทำต่อศพ ส่วนการที่มีการดำเนินการต่างๆ เช่น การตรวจชิ้นเนื้อ, น้ำเหลือง ฯลฯ ที่แยกได้จากศพไม่ว่าจะอยู่ที่พบศพ, ในห้องปฏิบัติการ หรือที่อื่นใดนั้น ถ้ามิได้กระทำโดยองค์คณะอันประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่ายแล้วก็เป็นได้แต่เพียง “การตรวจ”, “การพิสูจน์”, “การแยกธาตุ” ฯลฯ เท่านั้น ไม่ใช่การชันสูตรพลิกศพ. จึงต้องทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้กระจ่าง.

4. การชันสูตรพลิกศพทำที่ไหน

พิจารณาจากมาตรา 150 วรรค 2 ที่บัญญัติว่า “ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ” และเมื่ออ่านร่วมกับวรรค

แรกแล้ว ย่อมเห็นได้ว่าการชันสูตรพลิกศพน่าจะต้องกระทำ ณ ที่พบศพ, แต่ก็มิได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าให้ต้องทำ ณ ที่ที่พบศพ เพียงแต่จะต้องกระทำให้ครบองค์ประกอบคือ 2 ฝ่ายเท่านั้น

ตัวอย่างเช่นมีคนตายผิดธรรมชาติที่กลางทุ่งนา ถ้างองประกอบ 2 ฝ่ายไป ณ ที่ที่พบศพคือกลางทุ่งนา จากนั้นพลิกศพจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว และบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการชันสูตรพลิกศพแล้ว ก็ได้ชื่อว่าชันสูตรพลิกศพสมบูรณ์แล้ว, แต่ถ้านำศพมาที่สถานพยาบาลที่ฝ่ายแพทย์ทำนั้นนั้นประจำอยู่

4.1 ถ้าพนักงานสอบสวนตามมาเพื่อตรวจสอบต่อร่วมกับฝ่ายแพทย์นั้นด้วย เช่นนี้ต้องถือว่าการดำเนินการนั้นยังเป็นส่วนของ “การชันสูตรพลิกศพ” อยู่ไม่ใช่กรณีตามมาตรา 151 เพราะมิใช่เรื่อง “..... ส่งทั้งศพหรือบางส่วนไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุ” แต่เป็นการนำศพหรือส่วนของศพมาตรวจ ณ ที่นั้นๆ ต่างหาก คือ พนักงานสอบสวนเองยังมีเจตนาที่จะร่วมอยู่ด้วยจึงยังเป็นการชันสูตรพลิกศพอยู่และ

4.2 ถ้ามาถึงสถานพยาบาลแล้วแพทย์ทำนั้นตรวจเพียงลำพังหรืออาจให้แพทย์อื่นหรือพนักงานแยกธาตุอื่นของรัฐบาลตรวจโดยที่ พนักงานสอบสวนมิได้เข้าร่วมด้วย เช่นนี้ “ไม่ใช่การชันสูตรพลิกศพ” แต่เป็น “การตรวจ”, “การแยกธาตุ”, “การพิสูจน์” ฯลฯ แล้วแต่จะเรียก, เป็นไปตามมาตรา 151⁴ เป็นเรื่อง “..... ส่งทั้งศพหรือบางส่วนไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาล.....” นั่นเอง แสดงว่าพนักงานสอบสวนไม่มีเจตนาที่จะร่วมมีส่วนด้วย.

5. องค์คณะของผู้ชันสูตรพลิกศพ

ทุกคนที่อ่านประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 150 ย่อมทราบได้ทันทีว่าองค์คณะในการชันสูตรพลิกศพประกอบด้วย 2 ฝ่ายคือ พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับฝ่ายแพทย์, แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือ องค์คณะของผู้ชันสูตรพลิกศพคดีหนึ่งๆ นั้นต้องมีองค์คณะเดียวหรืออาจมีหลายองค์คณะก็ได้. ในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าคงต้องพิจารณาจากมาตรา 150⁴ ที่ว่า

“ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับสาธารณสุขจังหวัด หรือแพทย์ประจำสถานีอนามัยหรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว..... ฯลฯ” คำตอบบัญญัติของกฎหมายไม่ได้ให้รายละเอียดไว้จึงอาจพิจารณาดังนี้

พิจารณาฝ่ายพนักงานสอบสวน:

การชันสูตรพลิกศพต้องการพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่และถือว่าเป็นเจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ถ้าแพทย์มีพนักงานสอบสวนมากกว่า 1 นายที่อยู่เฝ้าในขณะนั้น เช่น ก. และ ข. และไม่ขัดกับระเบียบของกรมตำรวจแล้วก็ย่อมทำได้ เช่น ก. ทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับนายแพทย์ A ณ ที่ศพอยู่, ต่อมานำศพมาที่โรงพยาบาลของรัฐบาลที่นายแพทย์ A ทำงานอยู่แล้วทำการตรวจสอบต่อโดยที่ ข. ตามมาร่วมด้วยก็ย่อมทำได้และถือว่าเป็นการชันสูตรพลิกศพด้วย

พิจารณาฝ่ายแพทย์:

กรณีข้างต้น ถ้ามีการส่งศพมาที่โรงพยาบาลของรัฐบาลที่นายแพทย์ B ทำงานอยู่ และ ก. ตามมาชันสูตรร่วมกับนายแพทย์ B ก็ย่อมทำได้เช่นเดียวกันและถือเป็นการชันสูตรพลิกศพด้วย

ดังนั้นผู้ชันสูตรพลิกศพอาจเป็น ดังนี้

1. พนักงานสอบสวนคนเดียวกัน แต่คู่กับฝ่ายแพทย์ทีละคน (ต่างคนกัน)
2. แพทย์คนเดียวกัน แต่คู่กับพนักงานสอบสวนทีละคน (ต่างคนกัน)
3. แพทย์ต่างคนกัน คู่กับพนักงานสอบสวนก็ต่างคนกัน

ข้อสำคัญที่สุดก็คือ พนักงานสอบสวนจะต้องเป็นพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่เท่านั้น จึงจะเป็นพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย.

6. ผู้ชันสูตรพลิกศพมากกว่า 2 คนได้หรือไม่
ปัญหาที่ตามมาอีกก็คือ องค์คณะของผู้ชันสูตรพลิกศพคดีหนึ่งๆ ในแต่ละครั้ง จะมีจำนวนคนมากกว่า 2 คนได้หรือไม่, ในเรื่องนี้ต้องดูที่บทบัญญัติในมาตรา 150

ที่ว่า “ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับ
สาธารณสุขจังหวัดหรือ แพทย์ประจำสถานีนามัย หรือ
แพทย์ประจำโรงพยาบาลเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว
.....” แสดงให้เห็นว่าอาจเป็นไปได้ที่จะมีผู้ชันสูตรพลิก-
ศพมากกว่า 2 คน ดังนี้

พิจารณาฝ่ายแพทย์:

แม้ว่าตำแหน่งสาธารณสุขจังหวัดจะมีเพียงคน
เดียวในจังหวัด แต่แพทย์ประจำสถานีนามัยก็อาจมี
หลายคนได้ เห็นได้ชัดที่แพทย์ประจำโรงพยาบาลมีหลาย
คนอย่างแน่นอน ซึ่งถ้าเผอิญแพทย์ประจำโรงพยาบาล
หลายคนร่วมมือกันในการชันสูตรพลิกศพอาจเป็นไปได้,
เพราะในคัมภีร์ของกฎหมายมิได้บัญญัติว่า “แพทย์
ประจำโรงพยาบาลนายหนึ่งหรือหนึ่งนาย” เช่นในพระ-
ราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457 มาตรา 8 ที่บัญญัติ
ว่า¹⁶ “พนักงานที่จะทำการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งตายโดย
มากรรมอย่างสามมัญนั้น โดยปกติให้ถือว่าเป็นนายที่
ของกรมการอำเภอผู้ปกครองท้องที่อำเภอซึ่งพบศพนั้น
จะเป็นประธานคนหนึ่งกับกำนันคนใดคนหนึ่งหรือในอำเภอ
นั้นและแพทย์ประจำตำบลหรือเจ้าบ้านคนใดคนหนึ่ง
ในอำเภอนั้น ต้องนั่งพร้อมกันสามคน จึงจะทำการ
ชันสูตรพลิกศพถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ ฯลฯ”

พิจารณาฝ่ายพนักงานสอบสวน:

คงเช่นเดียวกันที่มาตรา 150 มิได้บัญญัติว่า “ให้
พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่หนึ่งนายหรือ
นายหนึ่ง” จึงเป็นไปได้ว่าถ้า ณ ที่ที่พบศพมีพนักงาน
สอบสวน 2 นายอยู่เวร (เผอิญมีการจัดเวรเช่นนั้นและไม่
ขัดกับระเบียบของกรมตำรวจ) ก็ย่อมร่วมกันทำการชันสูตร
พลิกศพ ได้ด้วย

ดังนั้นผู้ชันสูตรพลิกศพจึงอาจเป็น

1. ฝ่ายแพทย์หลายคน ร่วมกับพนักงานสอบสวน 1 คน
2. พนักงานสอบสวนหลายคน ร่วมกับฝ่ายแพทย์ 1 คน
3. พนักงานสอบสวนหลายคน ร่วมกับฝ่ายแพทย์หลายคน

ข้อสังเกตในทางปฏิบัติ

การที่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ไปยังที่ที่ศพ
อยู่เมื่อมีการตายผิดธรรมชาติเกิดขึ้นโดยไม่มีฝ่ายแพทย์
อยู่ด้วยและทำการส่งศพมาที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งแห่ง
ใดโดยมิได้ตามมาด้วยจึงเป็นการ “ส่งศพไปยังแพทย์”
ตามมาตรา 151⁴, ถ้าต่อมาแพทย์ประจำโรงพยาบาลนั้น
ได้ทำการตรวจศพแล้วออกรายงานการตรวจศพให้กับ
พนักงานสอบสวนท่านนั้น เช่นนี้จะถือว่ามีการชันสูตร
พลิกศพหรือไม่หรือจะถือว่าไม่มีการชันสูตรพลิกศพ.
กรณีดังกล่าวจะเข้าได้กับการไม่มีการชันสูตรพลิกศพ
เพราะการชันสูตรพลิกศพต้องกระทำโดย 2 ฝ่ายคือ
พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่และฝ่ายแพทย์ดังได้
กล่าวมาแล้วหรือไม่เพราะเมื่อพิจารณาแล้วไม่มีขั้นตอน
ใดเลยที่เป็นการร่วมกันกระทำของ 2 ฝ่ายเลย. การที่ใน
มาตรา 150⁴ ประสงค์ให้มีการกระทำร่วมกันและต่อหน้า
ซึ่งกันและกันของทั้งฝ่ายผู้ได้จากในวรรค 2 ของมาตรา
150 บัญญัติไว้ว่า “ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน
แจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ
ฯลฯ” ซึ่งแสดงว่าต้องไปร่วมกับพนักงานสอบสวนในการ
ชันสูตรตามวรรคแรก. ถ้ากฎหมายจะยินยอมให้มีการ
ดำเนินการตรวจศพต่างสถานที่กันและต่างเวลากันได้โดย
มิได้อยู่ต่อหน้าซึ่งกันและกันระหว่างพนักงานสอบสวน
แห่งท้องที่ที่ศพอยู่และฝ่ายแพทย์จริงแล้ว ในมาตรา 152
(1)⁴ สมควรที่จะต้องใช้คำว่า “ชันสูตรศพหรือชันสูตร
พลิกศพ” แทนใช้คำว่า “การตรวจ”, และถ้าเป็นเช่นนั้น
จริงเหตุใดจึงต้องให้แพทย์ “ไป” ทำการชันสูตรด้วยเพราะ
เพียงพนักงานสอบสวนฝ่ายเดียวชันสูตรศพ ณ ที่ศพอยู่
และส่งศพหรือส่วนของศพมาเพื่อทำการชันสูตรต่อก็
ย่อมกระทำได้อยู่แล้ว. จึงต้องแสดงว่าการชันสูตรพลิกศพ
นั้นจะต้องกระทำร่วมกันและต่อหน้าซึ่งกันและกันระหว่าง
พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพอยู่และฝ่ายแพทย์ตามที่
กฎหมายบัญญัติไว้. แต่อย่างไรก็ตามประเด็นดังกล่าว
ยังไม่เคยยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในชั้นศาลจึงยังไม่เคยมีคำ-
พิพากษาในประเด็นนี้.

สรุป

ระบบการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทยเป็นระบบตำรวจโดยเด็ดขาดเพราะอำนาจในเรื่องการชันสูตรพลิกศพทั้งหมดตกอยู่กับพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่พบศพเท่านั้น, ถึงแม้ว่าจะมีฝ่ายแพทย์เข้าร่วมในการ

ชันสูตรด้วยก็ตาม แต่ฝ่ายแพทย์ก็เป็นเพียงผู้ช่วยของพนักงานสอบสวนเท่านั้นแทบไม่มีดุลพินิจในการดำเนินการชันสูตรพลิกศพเลย อาจมีดุลพินิจก็เฉพาะในส่วนของการตรวจศพหรือแยกธาตุศพบ้างเท่านั้นซึ่งมิใช่อำนาจการชันสูตรพลิกศพโดยตรง.

เอกสารอ้างอิง

1. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. แพทย์กับการชันสูตรพลิกศพ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, 2531: 87.
2. Hanzick R. Coroner training needs. A numeric and geographic analysis. JAMA 1966; 176: 1775-8.
3. Shabbir AW. Forensic Pathology - A Difference Perspective: Investigative Medicolegal System in the United States. Med Law 1994; 13: 521.
4. สุชาติ จิวิชาติ. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญสนทวงศ์, 2524.
5. คณิต ฌนกร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528: 142.
6. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. การชันสูตรพลิกศพโดยแพทย์ที่โรงพยาบาลเอกชนทำได้หรือไม่บทความเชิงวิเคราะห์. สารคดีราช 2537; 46: 67-74.
7. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. การชันสูตรพลิกศพที่โรงพยาบาลเอกชน (ขั้นตอนการปฏิบัติในปัจจุบัน). สารคดีราช 2537; 46: 914-21.
8. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. การชันสูตรพลิกศพที่โรงพยาบาลศิริราชและสถานพยาบาลอื่น. สารคดีราช 2538; 47: 675-80.
9. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. ความสับสนของแพทย์โรงพยาบาลเอกชนในการชันสูตรพลิกศพในเขตกรุงเทพมหานคร (กรณีหนังสือกรมตำรวจที่ 0503.61/3503 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2538). สารคดีราช 2540; 49: 701-7.
10. หนังสือกรมตำรวจที่ 0503.61/3503 เรื่องแจ้งข้อหาหรือความหมายของถ้อยคำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2538.
11. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. ความสับสนของแพทย์โรงพยาบาลเอกชนในการชันสูตรพลิกศพในเขตกรุงเทพมหานคร (กรณีหนังสือกรมตำรวจที่ 0503.61/3503 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2538). สารคดีราช 2540; 49: 701-7.
12. ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2512, ลงวันที่ 11 เมษายน 2512.
13. คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 408/2517 เรื่องระเบียบการชันสูตรพลิกศพ ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2517.
14. ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2527 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527.
15. ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2528 ลงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ.2528.
16. พระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457. ราชกิจจานุเบกษา 2457; 31: 96.